

Nachtzwaluw in het Schinkelbos!

Gerda de Bruijn

FOTO: GERDA DE BRUIJN

Uitstekend gecamoufleerd zit een Nachtzwaluw boven op een berg met wilgentakken

Het is de dertiende mei die dag en onverwacht koud ook nog – niet echt uitnodigend om een ochtend lekker te gaan vogelen. Maar ik heb een vroege afspraak met Peter Rodrigues die ik ken van vele omzwervingen in wat hij zijn achtertuin noemt: het gebied van de Hoge Dijk in Zuidoost, waar de natuurvereniging de Ruige Hof vogelwandelingen verzorgt die mede door Peter begeleid worden. Nu, in tijden van corona, hebben we afgesproken elkaar eens op een andere plek te treffen: in mijn achtertuin, het Schinkelbos. Rond kwart over zeven laten we de fietsen achter op het parkeerterrein bij de Bosrandweg en dan begint het ook nog even stevig te regenen.

Vanaf dat moment gaat alles beter, zoals dat nu eenmaal gaat zodra je aan het vogelen bent. Het beetje regen is immers eigenlijk heel welkom in het verdroogde landschap. En de wind die de afgelopen dagen flink tekeer ging is meer gaan liggen. De vogels laten zich nog niet echt zien maar ze trekken wel weer hun keeltjes volop open: Rietzangers, Rietgorzen, Kleine Karekieten, Zwartkopjes, Heggemussen, Braamsluiers, Grasmussen en alle aanwezige Fitissen en Tjiftjafs doen mee. Alleen de Blauwborst laat zich die ochtend nog niet horen – misschien is die al rustig aan het broeden. Twee mannen Koekoek bieden tegen elkaar op vanuit verschillende hoeken van het terrein. Tegen half negen die ochtend vertonen de Schotse Hooglanders zich in een logge formatie waarmee ze het pad waarop we lopen ruimschoots blokkeren – in hun midden staat een kalf van een paar weken oud, het is dus beter om uit te wijken.

We gaan een tijdje verder over het eerder door de runderen omgeploegde en daarna sterk uitgedroogde terrein – keiharde hobbels en kuilen dus, goed kijken waar elke voetstap terecht komt. Dan staat Peter vlak voor me plotseling stil met een “wacht even... wat vloog daar nou...” en ja, ik wacht dus af, er was iets wat ik niet gezien had vlak voor zijn voeten opgevlogen en tien meter verder weer neergestreken. Misschien toch nog een Watersnipje vanochtend? Zou kunnen in dit deel van het terrein... maar dan hoor ik een aarzelend “het lijkt wel een Nachtzwaluw....”. en dat laatste kan natuurlijk absoluut helemaal niet. Dus richt ik ook mijn kijker op de jonge wilg waar Peter nog steeds in tuurt, om te kijken wat het dan wel is. Ik stel mijn kijker nog eens bij. En nog eens. Ik heb zoals wel vaker het gevoel dat ik nu toch echt eens naar een oogarts moet. Een andere bril misschien. Kijk nog eens. En dan pas komt er een verbijsterd “dit is echt een Nachtzwaluw..”

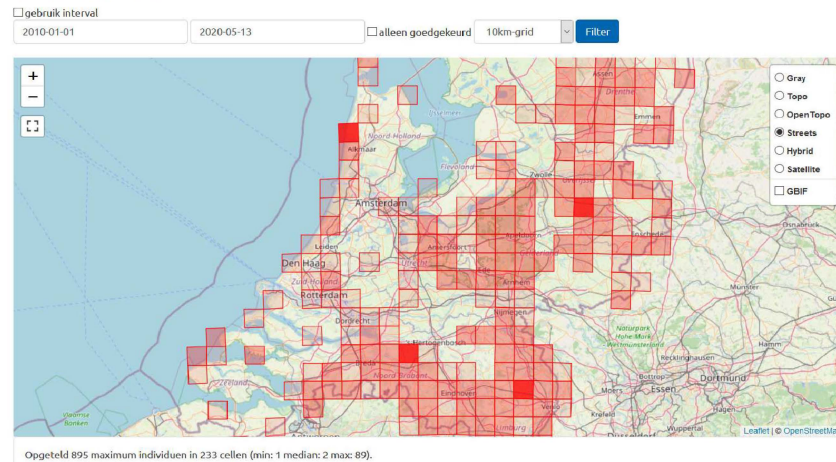
Het is onmiskenbaar waar. Geen van beiden hebben we in Nederland ooit een Nachtzwaluw gezien en nu rust er een, helemaal vertrouwend op zijn schutkleur, op een bos takken die in de snoeitijd onder een wilgje vlak voor ons is gedeponeerd. En in mijn rugzak, nog helemaal ingepakt, is de camera waarvan ik die ochtend betwijfeld had of ik ‘m wel mee zou nemen vanwege het druilerige weer. Maar deze vogel moet op een foto, anders gaat geen mens geloven wat we op dit moment zien. Ik laat de rugzak voorzichtig afglijden en begin de camera uit te pakken terwijl de Nachtzwaluw ons onafgebroken in de gaten houdt.. en blijft liggen waar-ie ligt.

De eerste foto's zijn op het juiste punt niet scherp en een paar brandnetels verbergen interessante kenmerken zoals het mogelijke witte keelvlekje dat uitsluitsel over de sekse zou kunnen geven. Ik doe nog twee stappen opzij om een betere hoek te vinden om die kop van de vogel vrij te zien – en dat is teveel van de goden gevraagd. Er zijn maar een paar vleugelslagen nodig voor de Nachtzwaluw om op te stijgen en uit het zicht weg te glijden naar het meer beboste deel van het terrein.

Op de verspreidingskaarten van Waarneming.nl zien we die middag dat er de afgelopen tien jaar maar eenmaal eerder een Nachtzwaluw gemeld werd in de regio Amsterdam, en dat betrof een exemplaar dat in september 2015 dood was aangetroffen langs de Bijlmerdreef. De laatst bekende melding aan Waarneming van een levend exemplaar in onze regio stamt uit september 2005, toen er een Nachtzwaluw rustend op een wilgentak werd gezien in het gebied van de Hoge Dijk.

Datzelfde 2005 blijkt gelijk het eerste jaar te zijn geweest waarin (volgens de tellingen van Sovon) de Nachtzwaluw een jaarlijkse broedvogel in Noord-Holland werd – en het gaat goed met de soort: de afgelopen vijftien jaar is de landelijke populatie ongeveer verdrievoudigd. In Noord-Holland zelf werden in 2016 tenminste 17 territoria van de Nachtzwaluw geteld, gelokaliseerd in de duingebieden (vooral in de Schoorlse duinen), op Texel en in het Gooi. Die avond ben ik nog niet echt tot rust gekomen. Via internet luister ik meermalen naar het onmiskenbare geluid van een Nachtzwaluw en zodra het gaat schemeren klim ik opnieuw op de fiets, ditmaal met mijn goede vriend en buurman Gerrit Jan Visser die kind aan huis is in het Schinkelbos – ik verdenk hem er zelfs van daar wel eens een nachtje te bivakkeren. We lopen naar ongeveer hetzelfde gebied als die ochtend – niet naar precies dezelfde locatie, we

Verspreidingskaart

blijven op ongeveer vijftig meter afstand. Er gebeurt lange tijd niets bijzonders. Dan wordt het echt donker. We horen vooral kikkers, heel veel kikkers, en waarschijnlijk zou voor een onervaren vogelaar zoals ik de roep of ratel van een Nachtzwaluw daar zomaar in op kunnen gaan – maar de vogel van die vroege ochtend had zelf ook geen kik gegeven. Dan is er iets verderop ineens geklapwiek. Het donkere silhouet van een middelgrote vogel komt tevoorschijn en glijdt in een zweefvlucht recht op ons af, alsof hij deze mensen komt inspecteren. Vlak voor onze hoofden stijgt hij weer hoger op, vliegt dan grillig zwenkend verder boven het gebied waar de kikkers van zich laten horen en verdwijnt. “Wat is dat een raar vliegbeeld, het lijkt wel een vleermuis zoals die vliegt” zegt Gerrit Jan en wat mij vooral bijblijft is het ongewone silhouet van de vogel op het moment dat die naar ons toe kwam glijden: een zwaar front en een voor zijn grootte nogal brede spanwijdte. Eenmaal weer thuis bestuderen we op internet verschillende beelden van vliegende Nachtzwaluwen en voor ons beiden is er dan geen twijfel meer: ook die avond werd er een Nachtzwaluw waargenomen in het Schinkelbos. Ja, ik ben vijf dagen later en tien dagen later nog een keer terug geweest – overdag en naar exact dezelfde wilg waar de Nachtzwaluw eerder onder rustte voordat we hem per ongeluk opstootten. Beide malen was daar onder de wilg alleen nog maar die verzameling snoeihout te zien. De vogel zelf heeft, hoop ik, inmiddels al lang een nog veel beter plekje gevonden ergens in de duinen. Maar als je in de komende jaren, vooral in mei of september, ergens in de regio Amsterdam aan het vogelen bent, bedenk dan af en toe: het zou zomaar kunnen.....

Bronnen:

<https://www.sovon.nl/nl/soort/7780>

<https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/enkele-zeldzame-broedvogels-van-noord-holland-belicht>

Broedsucces Torenvalk Diemerpark

Edial Dekker

Twee jaar lang moesten we geduld hebben maar dit jaar was het raak. De op 6 april 2018 opgehangen nestkast bleek al vroeg dit voorjaar de interesse te hebben gewekt van een paartje Torenvalken. Het duurde even, maar 18 juni bleek onomstotelijk dat er jonge valkjes in de kast zaten; de bedelroep was goed te horen. Eind juli bleek dat vier jonge vogels succesvol uitgevlogen waren.

FOTO: LEEN PAUWELS

Nieuwsgierig naar de buitenwereld.

Achtergrond

Eind 2017 besloten we als broedvogel-inventariseerders van het Diemerpark het initiatief te nemen om een nestkast voor Torenvalken te gaan regelen. De Torenvalk staat inmiddels op de rode lijst en een gebrek aan nestgelegenheid schijnt aan de afname bij te dragen.

Het leggen van een paar contacten bleek voldoende. We hadden wel een beetje mazel, want tijdens een inventarisatieronde zagen we een dienstauto van Liander in het park. De medewerker gaf ons precies het telefoonnummer dat we nodig bleken te hebben en de rest liep eigenlijk op rolletjes. De kast is gebouwd door een specialist in Boxmeer, netbeheerder TenneT was super behulpzaam en bevestigde kosteloos de kast in de elektriciteitsmast, de gemeente Amsterdam was zo aardig de kast en het transport te financieren en de vereniging ‘Vrienden van het Diemerpark’ betaalde de koffie met koek voor de TenneT-medewerkers, de ‘lijnwerkers’.

Actief paartje

Al vroeg in het voorjaar werden er twee Torenvalken gesignaleerd rondom de mast met de kast. Al gauw kregen we beter zicht op het paartje, maar op 16 maart bleek het om twee vrouwtjes te gaan. We waren verbaasd en enigszins teleurgesteld, maar wachtten rustig af. Op 4 april zagen we, tijdens een telronde, een paring. Toen begon